

IMPACTO NOS CETÁCEOS E TARTARUGAS MARIÑAS

David Romero

Alfredo López

Coordinadora para o Estudo dos Mamíferos Mariños (CEMMA)

A toniña (*Phocoena phocoena*), en regresión en toda Europa, é un dos mamíferos mariños aos que máis pode afectar os vertidos do Prestige.

En Galicia rexistráronse nos últimos anos 19 especies de cetáceos, 4 de tartarugas mariñas e 3 de focas, sendo a área costeira con maior diversidade de mamíferos e tartarugas mariñas do sur de Europa, despois da costa de Canarias. O verquido accidental do Prestige ocasionou unha marea negra de grandes dimensións, vénndose afectadas algunas especies dunha maneira inmediata, nunha primeira fase, e dunha maneira indirecta, nunha segunda, a través da bioacumulación.

Cetáceos

Dada a característica da pel dos cetáceos, semella difícil que un verquido de hidrocarburo lles afecte de maneira directa. Segundo indican algúns autores, son capaces de detectar unha capa de verquido que aboie na superficie, podendo retirarse ou modificar a súa traxectoria, eludindo así unha marea negra de consideración.

Sen embargo, a característica alimentación indiscriminada das baleas pode levar á inxestión accidental de cru en superficie. Ademais de absorción de tóxicos, levará á afección e destrucción das mucosas gástricas. O paso de baleas cara ao sur fronte ás costas de Galicia é frecuente entre os paralelos 10º e 11º, zona que foi ocupada desde o día 18 de novembro por grandes manchas de fuel. O paso de baleas semella ocorrer con maior frecuencia entre maio e setembro, meses nos que eran capturadas até o ano 1985.

A presenza de golfinos de diversas especies é unha constante en toda a área costeira galega, desde o litoral a mar aberto. As especies que poden correr más risco son a toniña (*Phocoena phocoena*) e o arroaz (*Tursiops truncatus*), dado o seu carácter costeiro. Comprobouse o paso de mandas de golfinos durante os primeiros días de verquido por áreas moi afectadas, como Baldaio e Muros. Foron detectados 32 exemplares varados nun mes, pero só tres exemplares de morte recente poden estar relacionados co verquido, en todos os casos exemplares xuvenís. As especies que foron rexistradas son: *Tursiops truncatus*, *Phocoena phocoena*, *Delphinus delphis*, *Grampus griseus*, *Globicephala melas* e *Stenella coeruleoalba*.

O incremento de exemplares de arroaz da manda na ría de Vigo, e a presenza de mandas na costa Cantábrica, son de todo inusuaís. Descoñécese se estes feitos poden ser resultado do verquido, polo

que se fai necesario manter un seguimento. A colocación desesperada de barreiras anti-contaminación e redes ocupando amplias áreas costeiras pode supor unha ameaza para as mandas de arroaz no caso de que fiquen no interior. A situación de confinamento pode occasionar momentos de histeria entre os exemplares, enmallamento na barreira ou varamento na costa.

Tartarugas

A aparición de tartarugas é esporádica na costa galega, pois proceden das áreas de cría americanas. Normalmente aparecen un par de exemplares ao ano, de outubro a maio. Extraordinariamente aparecen até 40 en anos con invernos duros. Durante este ano apareceu un exemplar vivo en outubro, cun primeiro temporal, e dezaseis durante ou despois do temporal da semana do 13 de novembro. Algunos dos exemplares rexistrados mortos estaban en avanzado estado de descomposición, e pertencen ás especies *Caretta caretta* e *Dermochelys coriacea*. Só catro apareceron vivos e afectados polo verquido. Dous exemplares faleceron ás 48 horas do ingreso por taumatismo e afogamento.

Carnívoros

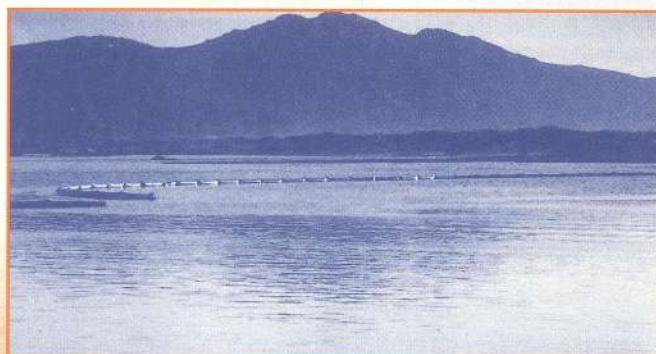
Os mamíferos carnívoros mariños, ou que utilizan o mar, son susceptíbeis de sofrer as consecuencias da marea negra, sobre todo no relativo á impregnación do seu corpo recubierto de pelo, o que ten un efecto semellante ó que ocorre coas aves ao respecto da hipotermia e toxicidade. A especie de foca máis frecuente en Galicia é a foca gris. A súa época de cría nas colonias do norte é entre setembro e outubro. Os primeiros exemplares non acostuman aparecer en Galicia ata a segunda quincena de decembro.

En canto ás lontras, en ocasións utilizan a costa para se alimentar. Son frecuentes en Malpica, Razo, Xuño e Traba, lugares nos que se comprobou a presenza de exemplares manchados, sendo rexistrados tres exemplares mortos que se están a analizar.

Consecuencias a longo prazo

O maior problema detectado en canto ás consecuencias do hidrocarburo é o relativo á bioacumulación de substancias a través da rede trófica. Este problema, de difícil valoración e de imposible tratamiento, debe ser monitorizado a través da análise de tecidos de animais varados.

O abandono das institucións galegas de investigación dos estudos sobre mamíferos mariños e a inexistencia de estudos sobre tartarugas en España dificulta este labor. Nestes momentos estase a buscar o apoio de diversas institucións europeas que estean dispostas a colaborar nas investigacións coa CEMMA. ■

As barreiras anti-contaminación e redes, ocupando amplias áreas costeiras, poden supor unha ameaza para as mandas de arroaz no caso de que fiquen no interior